

Jan Łysek

Sześciolatek w szkole

Nauczyciel i Szkoła 2 (52), 43-55

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Jan ŁYSEK

Górnośląska Wyższa Szkoła Pedagogiczna im. Kardynała Augusta Hłonda
w Mysłowicach

Sześciolatek w szkole

Słowa kluczowe

Sześciolatek, szkoła podstawowa, przedszkole, wychowanie przedszkolne, kształcenie obowiązkowe, edukacja, system edukacji.

Streszczenie

Sześciolatek w szkole

W Polsce, póki co, uczęszczanie do szkoły jest prawem, a nie obowiązkiem sześciolatka. To rodzice decydują czy korzystniej dla dziecka będzie uczęszczać do szkoły czy do przedszkola.

Najważniejsze kwestie związane z obniżeniem wieku obowiązku szkolnego i udzielaniem pomocy psychologiczno-pedagogicznej regulują określone akty prawne.

W 34. krajach UE i EOG wiek rozpoczynania obowiązkowej edukacji w szkole podstawowej jest zróżnicowany. Najwięcej, bo w 19. krajach, obowiązkową edukację w szkole podstawowej rozpoczynają dzieci 6-letnie.

Rozpoczynanie przez sześciolatki obowiązkowej edukacji w szkole podstawowej w Polsce jest uzasadnione, co potwierdza się w licznych badaniach na ten temat. Lepiej zatem, aby sześciolatek był w pierwszej klasie szkoły podstawowej, a nie w przedszkolu.

Dzieci są gotowe, tylko czy gotowe jest społeczeństwo i polska szkoła?

Key words

Six-year-old child, primary school, kindergarten, pre-school education, compulsory education, education, education system.

Summary

The six-year-old child at school

In Poland, for now, six-year-old children going to school is a choice, not an obligation. It is the parents who decide whether their child will go to school or kindergarten, the former being the preferable option.

The key issues related to reducing the compulsory school age and providing psychological and pedagogical assistance is regulated by specific acts.

In the thirty-four EU and EEA countries, the starting age of compulsory education in primary schools is varied. In most of them, that is in nineteen countries, compulsory education for children begins in elementary school at age six. Starting compulsory primary education in Poland at age six is justified, as has been confirmed in numerous studies on the subject. It is better, therefore, for a six-year old to start the first year of primary school, than to remain in kindergarten. The children are ready, but is this true for society and for Polish schools?

Od kilku lat trwa w Polsce dyskusja na temat sześciolatków w szkole. Aktualnie – uczęszczanie do szkoły jest prawem, a nie obowiązkiem sześciolatka. To rodzice decydują czy korzystniej dla dziecka będzie uczęszczać do szkoły, czy do przedszkola.

Jednocześnie nie ma przepisów zabraniających zaprzestania przez dziecko sześciolatnie uczęszczania do szkoły podstawowej, a zatem również spełniania obowiązku szkolnego i objęcia go wychowaniem przedszkolnym. Jeżeli rodzice zgłoszą wniosek o skreślenie dziecka z listy uczniów, dyrektor szkoły może dokonać na podstawie kodeksu postępowania administracyjnego uchylecia decyzji o przyjęciu dziecka do klasy I (objęciu dziecka obowiązkiem szkolnym). Przed złożeniem wniosku o przeniesienie dziecka do przedszkola rodzice powinni dokładnie rozważyć czy w sytuacji, gdy jest ono już uczniem, jest to dla niego najlepsze rozwiązanie.

Nie ma również podstaw prawnych, by uczeń powtarzał rok, jeśli otrzymał świadectwo ukończenia klasy. O promocji ucznia do klasy programowo wyższej decyduje rada pedagogiczna, która podejmuje uchwały w sprawie wyników klasyfikacji i promocji uczniów.

Planowane zmiany w systemie edukacji rozpoczęły się od roku szkolnego 2009/2010. W roku szkolnym 2009/2010 oraz 2010/2011 pięciolatki miały prawo do edukacji przedszkolnej. Od roku 2011/2012 wszystkie pięciolatki rozpoczęły obowiązkowe roczne przygotowanie przedszkolne. Wszyscy rodzice dzieci urodzonych w latach 2006 i 2007 mieli prawo wyboru, czy ich dziecko idzie do szkoły jako sześć- czy jako siedmiolatek.

Ustawa z dnia 19 marca 2009 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. nr 56, poz. 458 i Nr 219, poz. 1705) wprowadziła od 1 września 2011 r. obowiązek odbycia rocznego przygotowania przedszkolnego przez dzieci pięcioletnie oraz od 1 września 2012 r. obowiązek szkolny dla dzieci sześciolatków. W trzyletnim okresie poprzedzającym wprowadzenie spełniania obowiązku szkolnego przez dzieci sześciolatnie (tj. w latach 2009-2011), decyzję o rozpoczęciu edukacji dziecka w wieku lat sześciu podejmowali rodzice.

Wszystkie dzieci w wieku pięciu lat mają obowiązek odbycia rocznego przygotowania przedszkolnego. Dzieci sześciolatnie urodzone w roku 2006 i 2007, które zgodnie z decyzją rodziców nie rozpoczną nauki w pierwszej klasie szkoły podstawowej odpowiednio od 1 września 2012 r. i 1 września 2013 r., będą miały obowiązek kontynuowania edukacji przedszkolnej (art. 1 pkt. 1

projektu w zakresie dotyczącym dodania art. 12a ust. 2 w ustawie z dnia 19 marca 2009 r.). Zapewnienie warunków do spełniania tego obowiązku przez dzieci sześciolatnie będzie w latach szkolnych 2012/2013 i 2013/2014 zadaniem gminy.

W latach szkolnych 2012/2013 i 2013/2014, nauczyciele wychowania przedszkolnego, w ramach prowadzonych zajęć z dziećmi sześciolatkami, które, zgodnie z decyzją rodziców, będą kontynuować przygotowanie przedszkolne, mają obowiązek rozwijania nabytej wiedzy i umiejętności tych dzieci oraz wspierać ich rozwój, uwzględniając potrzeby rozwojowe tych dzieci.

W roku szkolnym, który poprzedza rozpoczęcie przez dziecko edukacji w szkole, nauczyciele wychowania przedszkolnego mają obowiązek diagnozy gotowości do nauki szkolnej. Celem diagnozy jest zgromadzenie informacji, które mogą pomóc:

- rodzicom, aby poznali stan gotowości swojego dziecka do podjęcia nauki w szkole i mogli je odpowiednio do potrzeb w osiągnięciu tej gotowości wspomagać,
- nauczycielom przedszkola przy opracowaniu i realizowaniu indywidualnego programu wspomagania rozwoju dziecka, który będzie rwdrażany w roku poprzedzającym możliwe rozpoczęcie nauki w szkole w okresie od stycznia do maja,
- pracownikom poradni psychologiczno-pedagogicznej, do której zostanie skierowane dziecko w przypadku zaobserwowania przez nauczyciela przedszkola potrzeby pogłębionej diagnozy związanej ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi dziecka.

Obecnie wszystko to specyfikuje Nowelizacja Ustawy o Systemie Oświaty z dnia 27 stycznia 2012 r., zmieniająca ustawę o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz o zmianie niektórych innych ustaw (która weszła w życie 2 marca 2012 r.). Obowiązek szkolny dla sześciolatków przesunięty został na 1 września 2014 roku, a w latach szkolnych 2012/2013 i 2013/2014, na wniosek rodziców, edukację w I klasie szkoły podstawowej może rozpocząć dziecko, które w danym roku kalendarzowym kończy 6 lat. Dziecko sześciolatkowe, które w okresie przejściowym nie rozpocznie spełniania obowiązku szkolnego, kontynuuje przygotowanie przedszkolne a zadaniem gminy jest zapewnienie do tego warunków. Nauczyciel w przedszkolu, oddziale przedszkolnym w szkole podstawowej lub innej formie wychowania przedszkolnego rozwija wiedzę i umiejętności dziecka, uwzględniając jego potrzeby rozwojowe. Nowelizacja zachowuje jednocześnie obowiązek rocznego przygotowania przedszkolnego dla dzieci pięcioletnich.

Najważniejsze kwestie związane z obniżeniem wieku obowiązku szkolnego i udzielaniem pomocy psychologiczno-pedagogicznej regulują następujące akty prawne:

- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół¹ oraz

---

¹ Podstawa programowa wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół, http://bip.men.gov.pl/men_bip/akty_prawne/rozporzadzenie_20081223_v2.pdf

- Załącznik nr 1: Podstawa programowa wychowania przedszkolnego dla przedszkoli, oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych oraz innych form wychowania przedszkolnego² i Załącznik nr 2 – Podstawa programowa kształcenia ogólnego dla szkół podstawowych³;
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach⁴;
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 maja 2010 r. w sprawie świadectw, dyplomów państwowych i innych druków szkolnych⁵.

Istotne są tutaj dwa fragmenty:

- § 3 ust. 5: *Przedszkole, szkoła podstawowa, w której zorganizowano oddział przedszkolny, zespół wychowania przedszkolnego i punkt przedszkolny wydają rodzicom dziecka objętego wychowaniem przedszkolnym informację o gotowości dziecka do podjęcia nauki w szkole podstawowej. Informację wydaje się w terminie do końca kwietnia roku szkolnego poprzedzającego rok szkolny, w którym dziecko ma obowiązek albo może rozpocząć naukę w szkole podstawowej;*
- § 4 ust.7: *Informację o gotowości dziecka do podjęcia nauki w szkole podstawowej wydaje się na podstawie dokumentacji prowadzonych obserwacji pedagogicznych dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w przedszkolu, oddziale przedszkolnym zorganizowanym w szkole podstawowej, punkcie przedszkolnym lub zespole wychowania przedszkolnego.*

Warto wiedzieć, że od roku szkolnego 1997/1998 tylko pięć państw Unii Europejskiej obniżyło wiek rozpoczynania obowiązkowej edukacji⁶. Były to:

- Grecja (początek obowiązkowej edukacji obniżono o 1 rok, z 6 do 5 lat, wprowadzając jeden rok obowiązkowej edukacji przedszkolnej; edukacja podstawowa nie zmieniła się);

---

² Załącznik nr 1 – Podstawa programowa wychowania przedszkolnego dla przedszkoli, oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych oraz innych form wychowania przedszkolnego, http://bip.men.gov.pl/men_bip/akty_prawne/rozporzadzenie_20081223_zal_1.pdf

³ Załącznik nr 2 – Podstawa programowa kształcenia ogólnego dla szkół podstawowych, http://bip.men.gov.pl/men_bip/akty_prawne/rozporzadzenie_20081223_zal_2.pdf

⁴ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach, <http://www.bip.men.gov.pl/images/stories/TOMEK/1487.pdf>

⁵ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 maja 2010 r. w sprawie świadectw, dyplomów państwowych i innych druków szkolnych, <http://bip.men.gov.pl/images/stories/APsr/swiadectwa.pdf>

⁶ Raport Polskiego Biura Eurydice, Warszawa 2011, http://www.eurydice.org.pl/sites/eurydice.org.pl/files/wiek_rozpozynania_obowiazku_szkolnego.pdf

- Łotwa (początek obowiązkowej edukacji obniżono o 2 lata, z 7 do 5 lat, wprowadzając dwa lata obowiązkowej edukacji przedszkolnej; edukacja podstawowa nie zmieniła się);
- Cypr (początek obowiązkowej edukacji obniżono o 1 rok i 4 miesiące, z 6 lat do 4 lat i 8 miesięcy, wprowadzając jeden rok obowiązkowej edukacji przedszkolnej oraz wydłużając o 4 miesiące szkołę podstawową – z 6 lat do 6 lat i 4 miesięcy);
- Rumunia (początek obowiązkowej edukacji obniżono o 1 rok, z 7 do 6 lat, skrócono nieobowiązkową edukację przedszkolną z 4 do 3 lat, obniżając wiek jej zakończenia do 6 roku życia; czas edukacji obowiązkowej nie zmienił się i wynosi 4 lata, ale zmienił się wiek dzieci – z 7-11 na 6-10);
- Litwa (w roku szkolnym 1997/1998 obowiązkową edukację rozpoczęły dzieci w wieku 7 lat; od 1999 roku zaczęto stopniowo wprowadzać obowiązkową edukację w szkołach podstawowych od 6 roku życia; pozostała 4-klasowa szkoła podstawowa, ale obniżył się przedział wiekowy uczniów z 7-11 lat do 6-10 lat; od roku szkolnego 2003/2004 przywrócono obowiązek edukacji od 7 roku życia).

W krajach UE i EOG wiek rozpoczynania obowiązkowego kształcenia jest następujący⁷:

- Austria (szkoła podstawowa to *Volksschule* lub *Grundschule*; wiek uczniów: 6-10 lat). Kształcenie jest obowiązkowe przez dziewięć lat i rozpoczyna się w wieku 6 lat. Dzieci w wieku do 3 lat mogą uczęszczać do żłobka, jeśli taka placówka istnieje w danym miejscu, a dzieci w wieku od 3 do 6 lat – do przedszkola. Dzieci rozpoczynające naukę w szkole podstawowej muszą ukończyć 6 lat do 1 września roku, w którym rozpoczynają I klasę. Dzieci urodzone pomiędzy 1 września i 31 grudnia mogą rozpocząć naukę wcześniej, jeżeli są dostatecznie dojrzałe umysłowo i fizycznie.
- Belgia – Wspólnota Flamandzka (szkoła podstawowa to *lager onderwijs*; wiek uczniów: 6-12 lat). Kształcenie w pełnym wymiarze jest obowiązkowe w wieku od 6 do 15 lub 16 lat. Następnie nauka jest obowiązkowa do czasu ukończenia 18 lat, ale uczniowie mogą kształcić się w niepełnym wymiarze.
- Belgia – Wspólnota Francuska (szkoła podstawowa to *Enseignement primaire*; wiek uczniów: 6-12 lat). Nauka jest obowiązkowa w wieku od 6 do 18 lat.
- Belgia – Wspólnota Niemieckojęzyczna (szkoła podstawowa to *Primarschule*; wiek uczniów: 6-11 lat). Kształcenie w pełnym wymiarze jest obowiązkowe w wieku od 6 do 15 lub 16 lat. Następnie nauka jest

⁷ Polskie Biuro Eurydice, FRSE, Warszawa 2011, http://men.gov.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=1905&Itemid=298

obowiązkowa do czasu ukończenia 18 lat, ale uczniowie mogą kształcić się w niepełnym wymiarze.

- Bułgaria (szkoła podstawowa to *Начално училище/Natchalno uchilishte*; wiek uczniów: 7-11 lub 6-10). Kształcenie jest obowiązkowe w wieku 7 lat (lub 6 lat, zgodnie z decyzją rodziców) do 16 lat i kończy się w szkole średniej drugiego stopnia.
- Cypr (przedszkole to *Prodimotiki*; wiek dzieci: 4 lata i 8 miesięcy – 5 lat i 8 miesięcy; szkoła podstawowa to *Dimotiko Scholio*; wiek uczniów: 5 lat i 8 miesięcy – 11 lat i 8 miesięcy). Kształcenie obowiązkowe jest w wieku od 4 lat i 8 miesięcy do 15 lat.
- Dania (jednolita struktura obejmująca szkołę podstawową i szkołę średnią pierwszego stopnia to *Folkeskole*; wiek uczniów: 7-16/17 lat). Kształcenie jest obowiązkowe w wieku od 7 do 16 lat.
- Estonia (kształcenie na poziomie podstawowym i średnim pierwszego stopnia to *Põhiharidus*; wiek uczniów: 7-15/16/17 lat). Kształcenie jest obowiązkowe do czasu ukończenia *Põhiharidus* lub do osiągnięcia wieku 17 lat.
- Finlandia (9-letnia szkoła powszechna to *Peruskoulu/Grundskola*; wiek uczniów: 7-16 lat). Kształcenie obowiązkowe rozpoczyna się w wieku 7 lat i trwa dziewięć lat. Zajęcia dydaktyczne są na ogół prowadzone przez wychowawców klas w klasach I-VI i przez nauczycieli przedmiotu w klasach VII-IX.
- Francja (szkoła podstawowa to *école élémentaire*; wiek uczniów: 6-11 lat). Kształcenie szkolne jest obowiązkowe w wieku od 6 do 16 lat. Pomimo tego, że edukacja przedszkolna nie jest obowiązkowa, do przedszkoli uczęszczają wszystkie dzieci, począwszy od 3. roku życia.
- Grecja (szkoła podstawowa to *Dimotiko scholio*; wiek uczniów: 6-12 lat). Kształcenie jest obowiązkowe w wieku od 5 do 15 lat.
- Hiszpania (szkoła podstawowa to *educación primaria*; wiek uczniów: 6-12 lat). Kształcenie jest obowiązkowe w wieku od 6 do 16 lat.
- Holandia (szkoła podstawowa to *Primair onderwijs*; wiek uczniów: 5-12 lat). Kształcenie jest obowiązkowe w wieku od 5 do 16 lat. Jednak dzieci w wieku 4 lat mogą, choć nie muszą, rozpocząć edukację podstawową (i w większości przypadków tak jest).
- Irlandia (szkoły podstawowe to *National schools, Gaelscoileanna* lub *Multidenominational Schools*; wiek uczniów: 6-12 lat). Kształcenie jest obowiązkowe w wieku od 6 do 16 lat. Jednak edukację w szkole mogą rozpocząć dzieci 4-letnie lub 5-letnie.
- Islandia (szkoła podstawowa i średnia pierwszego stopnia to *Grunnskólar*; wiek uczniów: 6-16 lat). Kształcenie jest obowiązkowe w wieku od 6 do 16 lat.

- Liechtenstein (szkoła podstawowa to *Primarschule*; wiek uczniów: 6-11 lat). Kształcenie jest obowiązkowe w wieku od 6 do 15 lat.
- Litwa (szkoła podstawowa to *PradinĖmokykla*; wiek uczniów: 7-10 lat). Kształcenie jest obowiązkowe w wieku od 7 do 16 lat. Dzieci mogą rozpocząć wcześniej kształcenie obowiązkowe jeżeli są gotowe do nauki szkolnej.
- Luksemburg (szkoła podstawowa to *primaire*; wiek uczniów: 6-12 lat). Kształcenie jest obowiązkowe w wieku od 4 do 15 lat.
- Łotwa (szkoła podstawowa i średnia pierwszego stopnia to *Pamatzglītība*; wiek uczniów: 7-16 lat). Kształcenie jest obowiązkowe w wieku od 7 do 18 lat.
- Malta (szkoła podstawowa to *Primary Education*; wiek uczniów: 5-11 lat). Kształcenie jest obowiązkowe w wieku od 5 do 16 lat.
- Niemcy (szkoła podstawowa to *Grundschule*; wiek uczniów: 6-10 lat; Berlin i Brandenburgia: 6-12 lat). Kształcenie w pełnym wymiarze jest obowiązkowe w wieku od 6 do 15 lub 16 lat (zależnie od Landu), a kształcenie w niepełnym wymiarze jest obowiązkowe do wieku 18 lat dla osób, które nie uczęszczają do szkoły w pełnym wymiarze.
- Norwegia (szkoła podstawowa to *Barnetrinnet*; wiek uczniów: 6-12 lat). Kształcenie jest obowiązkowe w wieku od 6 do 16 lat.
- Portugalia (szkoła podstawowa to *Ensino básico -1.º e 2.º Cichos*; wiek uczniów: 6-12 lat). Kształcenie jest obowiązkowe w wieku od 6 do 15 lat.
- Rumunia (szkoła podstawowa to *Școală primă*; wiek uczniów: 6-10 lat). Kształcenie jest obowiązkowe w wieku od 6 do 16 lat.
- Słowacja (szkoła podstawowa i ogólna na poziomie średnim pierwszego stopnia to *Základná škola*; wiek uczniów: 6-14/15 lat). Kształcenie jest obowiązkowe w wieku od 6 do 16 lat.
- Słowenia (szkoła podstawowa z gimnazjum to *Osnovna šola*; wiek uczniów: 6-15 lat). Kształcenie jest obowiązkowe w wieku od 6 do 15 lat.
- Szwecja (szkoła podstawowa z gimnazjum to *Grundskola*; wiek uczniów: 6/7-15/16). Dzieci rozpoczynają naukę w szkole w wieku 7 lat, a kształcenie obowiązkowe trwa dziewięć lat. Istnieje możliwość rozpoczęcia nauki w wieku 6 lat.
- Turcja (szkoła podstawowa to *İlköğretim Okulu*; wiek uczniów: 6-14 lat). Kształcenie jest obowiązkowe w wieku od 6 do 14 lat.
- Węgry (szkoła podstawowa i średnia pierwszego stopnia to *Általános iskola*; wiek uczniów: 6/7-14 lat). Kształcenie jest obowiązkowe w wieku od 5-6/7-18 lat.

- Wielka Brytania: Anglia, Walia i Irlandia (szkoła podstawowa to *Primary education*; wiek uczniów: 4-11 lat w Irlandii Północnej i 5-11 lat w Anglii i Walii). Kształcenie jest obowiązkowe w wieku od 5 (od 4 – w Irlandii Północnej) do 16 lat.
- Wielka Brytania: Szkocja (szkoła podstawowa to *Primary school*; wiek uczniów: 5-11 lat). Kształcenie jest obowiązkowe w wieku od 5 do 11 lat.
- Włochy (szkoła podstawowa to *scuola elementare*; wiek uczniów: 6-11 lat). Kształcenie jest obowiązkowe w wieku od 5 do 15 lat.

Jak zatem można zauważyć w 34 krajach UE i EOG wiek rozpoczęcia obowiązkowej edukacji w szkole podstawowej jest zróżnicowany. Najczęściej obowiązkową edukację w szkole podstawowej rozpoczynają dzieci 6-letnie. Tak jest w 19 krajach: Austria, Belgia – Wspólnota Flamandzka, Belgia – Wspólnota Francuska, Belgia – Wspólnota Niemieckojęzyczna, Francja, Grecja, Hiszpania, Irlandia (albo od 4 lub 5 lat, zgodnie z decyzją rodziców), Islandia, Liechtenstein, Luksemburg, Niemcy, Norwegia, Portugalia, Rumunia, Słowacja, Słowenia, Turcja, Włochy.

Jednak w 6 krajach obowiązkową edukację w szkole podstawowe rozpoczyna się jeszcze wcześniej: na Cyprze – w wieku 5 lat i 8 miesięcy; w wieku 5 lat – w Holandii (lub od 4 lat, zgodnie z decyzją rodziców), na Malcie, w Wielkiej Brytanii – Anglii i Walii oraz Wielkiej Brytanii – Szkocji, a nawet w wieku 4 lat – w Wielkiej Brytanii – Irlandii Północnej.

7-latki rozpoczynają obowiązkową edukację szkolną w 8 krajach. Są to: Bułgaria (lub od 6 lat, zgodnie z decyzją rodziców), Dania, Estonia, Finlandia, Litwa, Łotwa, Szwecja oraz Węgry (lub od 6 lat, zgodnie z decyzją rodziców). Do tej grupy należy zaliczyć również Polskę.

Rozpoczynanie przez sześciolatkę obowiązkowej edukacji w szkole podstawowej w Polsce jest zatem uzasadnione, gdyż takie jest stanowisko i pozytywne doświadczenia większości krajów Unii Europejskiej (UE) oraz Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG).

Podkreśla się, że sześciolatek w szkole:

- „staje się bardziej odważny, samodzielny i pewny siebie,
- jest bardziej otwarty w kontaktach z rówieśnikami i dorosłymi,
- wykorzystuje w pełni naturalny potencjał rozwojowy,
- korzysta z zasobów środowiska szkolnego,
- rozwija swoje zainteresowania korzystając z oferty zajęć pozalekcyjnych,
- uczy się właściwego wykorzystywania komputera i Internetu,
- uczestniczy w zajęciach z języka obcego,
- w przypadku trudności korzysta z zajęć terapii pedagogicznej,
- dzięki systematyczności zyskuje dobre podstawy do dalszej nauki,
- zdobywa doświadczenia we współdziałaniu w grupie,

- uczy się odpowiedzialności za siebie i innych,
- uczy się zasad samorządności⁸.

W Polsce zachęca się rodziców, aby posyłali sześciolatki do pierwszej klasy szkoły podstawowej. Interesujące informacje zawiera ulotka „Mam 6 lat chcę poznawać świat! Idę do szkoły!” przygotowana przez Ministerstwo Edukacji Narodowej⁹.

Podkreśla się, że jeżeli Twoje dziecko:

- „potrafi zadawać pytania i wysłuchać odpowiedzi,
- rozumie polecenia formułowane przez dorosłych,
- potrafi zwrócić się o pomoc,
- potrafi się przedstawić, wie ile ma lat i gdzie mieszka,
- chętnie bawi się z rówieśnikami w gry i zabawy dziecięce, przestrzegając reguł,
- interesuje się książkami i opowiadanymi historiami,
- opowiada historyjki do obrazków,
- potrafi podzielić proste słowa na sylaby (np. mama, tata),
- rysuje, maluje, lepi z plasteliny i potrafi posługiwać się nożyczkami,
- podczas rysowania, zabawy – potrafi skupić się na zadaniu i stara się doprowadzić je do końca,
- potrafi liczyć, dodawać i odejmować na przedmiotach i na palcach,
- umie pokazać prawą i lewą stronę,

to znaczy, że z powodzeniem rozpocznie naukę w pierwszej klasie¹⁰.

Wskazuje się, że w bezpiecznej, przyjaznej i nowoczesnej szkole:

- „dziećmi w pierwszej klasie opiekują się nauczyciele przygotowani do pracy z młodszymi uczniami,
- dzieci w pierwszej klasie uczą się w swojej sali, która jest odpowiednio wyposażona,
- czas nauki w pierwszej klasie nie jest podzielony na lekcje; o tym, ile trwają zajęcia, na podstawie możliwości dzieci, decyduje nauczyciel,
- dzieci uczą się przez zabawę,
- ilość czasu spędzanego z podręcznikiem jest dostosowana do możliwości dzieci,

---

⁸ Co zyska sześciolatek rozpoczynając naukę w szkole?, http://ore.edu.pl/strona-ore/index.php?option=com_content&view=article&id=1799:co-zyska-szesciolatek-rozpoczynajc-nauk-w-szkole-&catid=163:gotowo-szkolna&Itemid=1600&Itemid=1600

⁹ Ulotka „Mam 6 lat chcę poznawać świat! Idę do szkoły!”, http://ore.edu.pl/images/files/Szesciolatek_OK-KOLOR-OK%5B1%5D.pdf

¹⁰ Tamże.

- pierwsza klasa to pierwsze kroki w uczeniu się czytania, pisania i matematyki; nikt nie oczekuje, ani nie wymaga od dzieci biegłości i precyzji w tych zakresach,
- są specjaliści, którzy czuwają nad prawidłowym przebiegiem rozwoju uczniów; otaczają oni szczególną troską najmłodsze dzieci,
- dzieci zdobywają doświadczenia we współdziałaniu w grupie,
- sześciolatki uczą się odpowiedzialności za siebie i innych oraz zasad samorządności,
- dzieci mogą rozwijać swoje zainteresowania i talenty korzystając z różnorodnych zajęć,
- już od pierwszej klasy dzieci uczą się języka obcego,
- uczą się właściwego wykorzystywania komputera i Internetu¹¹.

Akcentuje się to, że „Sześciolatnie dziecko, zarówno w szkole, jak i w przedszkolu, pozostaje tym samym dzieckiem, ale w szkole ma szansę pójść o krok dalej”¹², co przedstawiono w tabeli 1.

Tabela 1

Sześciolatek w przedszkolu i sześciolatek w pierwszej klasie

Sześciolatek w przedszkolu	Sześciolatek w I klasie
Bawi się z innymi dziećmi, zdobywa doświadczenia w kontaktach z innymi, rozwijając się społecznie i emocjonalnie.	Współpracuje z innymi dziećmi i nauczycielem przy rozwiązywaniu stawianych przed nim zadań.
Rysuje, maluje, wycina, lepi z plasteliny, rysuje szlaczki, rozwijając sprawność manualną.	Uczy się pisać litery. Uczy się pisać cyfry.
Układa puzzle, domina. Uczy się rymowanek i wyliczanek, rozwijając pamięć i spostrzegawczość.	Uczy się składać z liter sylaby, a z sylab wyrazy. Uczy się posługiwać cyframi i znakami działań matematycznych. Uczy się wyszukiwać informacje i korzystać z nich.
Słucha: opowiadań, baśni, wierszy, ucząc się koncentrować uwagę.	Rozwija umiejętność koncentrowania uwagi i skupiania się na określonym zadaniu.
Zdobywa doświadczenia, np. układając klocki po swojej prawej i lewej stronie, po prawej i lewej stronie misia, po prawej i lewej stronie kartki, ucząc się w ten sposób orientacji w przestrzeni.	Uczy się czytać i pisać wyrazy i zdania (od lewej strony do prawej i od góry do dołu). Uczy się odczytywać i zapisywać działania matematyczne.

¹¹ Tamże.

¹² Tamże.

c.d. tabeli 1

Zdobywa doświadczenia, np. układając klocki według koloru, wielkości lub kształtu, uczy się grupować obiekty według danej cechy.	Uczy się rozróżniać i nazywać figury geometryczne (koło, kwadrat, prostokąt, trójkąt).
Uczy się przeliczać przedmioty. Uczy się dodawać i odejmować na przedmiotach i na palcach.	Uczy się działań na liczbach (dodawanie i odejmowanie).
Uczy się mierzyć długość, np. krokami, stopami.	Uczy się mierzyć długość posługując się linijką.

Co na to rodzice?

Analizując stanowiska rodziców na temat obowiązkowej edukacji sześciolatek w szkole podstawowej należy stwierdzić, że istnieją tutaj trzy grupy: zwolennicy, przeciwnicy oraz niezdecydowani.

Ministerstwo Edukacji Narodowej i Ośrodek Rozwoju Edukacji (ORE) wspierają zwolenników oraz starają się edukować grupę rodziców niezdecydowanych¹³. Działania te są skuteczne, gdyż zwiększa się grupa zwolenników i niezdecydowani coraz częściej stają się zwolennikami edukacji sześciolatek w szkole. Na początku września 2012 roku ponad połowa Polaków (56%) chciała, by rząd wycofał się z wysyłania sześciolatek do szkół¹⁴.

Sprzeciw części rodziców przyjął postać Ogólnopolskiego protestu rodziców przeciw reformie edukacji „Sześciolatki do szkół”¹⁵.

Jak mówi Katarzyna Lotkowska z Instytutu Nowoczesnej Edukacji¹⁶, „MEN nie potrafił przekonać do pomysłu nauczycieli, którzy jako jedyni mogli namówić rodziców do wcześniejszej edukacji. Zaprzepaszczone 3 lata, bo można było wprawdzie przeszkolić pedagogów, a potem wprowadzać zmiany”¹⁷.

¹³ *Sześciolatek w szkole, strona dla rodziców*, http://www.ore.edu.pl/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=161&Itemid=1599.

¹⁴ *Rząd tłumaczy, a Polacy swoje*, „Dziennik Gazeta Prawna”, 2012 nr 171.

¹⁵ *Protest rodziców – Ratuj Maluchy*, <http://www.ratujmaluchy.pl>

¹⁶ *Instytut Nowoczesnej Edukacji*, <http://ine.com.pl/pl>

¹⁷ *Rząd tłumaczy... dz. cyt.*

Jakie jest stanowisko nauczycieli?

W środowisku nauczycieli przedszkola i klas początkowych stanowiska na temat obowiązkowej edukacji sześciolatków w szkole podstawowej są także zróżnicowane. Większość jest za obniżeniem wieku obowiązkowej edukacji w szkole podstawowej, ale wskazują na liczne wcześniejsze błędy organizacyjne podczas procesu wprowadzania zmian w tym zakresie przez MEN¹⁸.

Póki co, MEN wskazuje tzw. „dobre praktyki”, czyli prezentuje listę szkół, które mogą być wzorem do naśladowania dla innych. Niestety, pod koniec września 2012 roku, na stronie internetowej MEN możemy znaleźć datę aktualizacji... 23 lutego 2011 roku!¹⁹

Podsumowując, należy stwierdzić, że:

- obniżenie obowiązku szkolnego z 7. do 6. lat ma sens;
- sześciolatki są gotowe do podjęcia obowiązkowej edukacji w szkole;
- większość rodziców sześciolatków nie jest jeszcze gotowa do zaakceptowania reformy edukacji „Sześciolatki do szkół”;
- większość nauczycieli jest za obniżeniem wieku obowiązkowej edukacji w szkole podstawowej;
- znaczna część nauczycieli wskazuje liczne wcześniejsze błędy organizacyjne podczas procesu wprowadzania zmian w tym zakresie przez MEN;
- faktem jest wcześniejszy chaos w działaniach i brak konsekwencji w podejmowaniu decyzji przez MEN;
- wskazana jest pedagogizacja rodziców oraz przekonanie nauczycieli do reformy edukacji „Sześciolatki do szkół”;
- konieczna jest intensyfikacja i konsekwencja działań MEN w tym zakresie.

Bibliografia

- Co zyska sześciolatek rozpoczynając naukę w szkole?*, http://ore.edu.pl/strona-ore/index.php?option=com_content&view=article&id=1799:co-zyska-sześciolatek-rozpoczynajc-nauk-w-szkole-&catid=163:gotowo-szkolna&Itemid=1600&Itemid=1600, [dostęp: 15.09.2012].
- Dobre praktyki*, MEN, http://men.gov.pl/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=239&Itemid=299 [dostęp: 25.09.2012].
- Institut Nowoczesnej Edukacji*, <http://ine.com.pl/pl> [dostęp: 22.09.2012].
- Podstawa programowa wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół*, http://bip.men.gov.pl/men_bip/akty_prawne/rozporzadzenie_20081223_v2.pdf [dostęp: 16.09.2012].

¹⁸ *Stanowisko nauczycieli przedszkola i nauczycieli klas początkowych wobec reformy edukacji „Sześciolatki do szkół”*, badania własne, województwo śląskie, N=512.

¹⁹ *Dobre praktyki*, MEN, http://men.gov.pl/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=239&Itemid=299

- Polskie Biuro Eurydice*, FRSE, Warszawa 2011, http://men.gov.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=1905&Itemid=298 [dostęp: 17.09.2012].
- Protest rodziców – Ratuj Maluchy*, <http://www.ratujmaluchy.pl> [dostęp: 27.09.2012].
- Raport Polskiego Biura Eurydice*, Warszawa 2011, http://www.eurydice.org.pl/sites/eurydice.org.pl/files/wiek_rozporzadzania_obowiazku_szkolnego.pdf [dostęp: 16.09.2012].
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach*, <http://www.bip.men.gov.pl/images/stories/TOMEK/1487.pdf> [dostęp: 15.09.2012].
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 maja 2010 r. w sprawie świadectw, dyplomów państwowych i innych druków szkolnych*, <http://bip.men.gov.pl/images/stories/APsr/swiadectwa.pdf> [dostęp: 14.09.2012].
- Rząd tłumaczy, a Polacy swoje*, „Dziennik Gazeta Prawna”, 2012, nr 171
- Stanowisko nauczycieli przedszkola i nauczycieli klas początkowych wobec reformy edukacji „Sześciolatki do szkół”, badania własne, województwo śląskie, N=512 (tekst niepublikowany)*
- Sześciolatek w szkole, strona dla rodziców*, http://www.ore.edu.pl/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=161&Itemid=1599 [dostęp: 18.09.2012].
- Ulotka „Mam 6 lat chcę poznawać świat! Idę do szkoły!”*, http://ore.edu.pl/images/files/Szesciolatek_OK-KOLOR-OK%5B1%5D.pdf [dostęp: 22.09.2012].
- Załącznik nr 1: Podstawa programowa wychowania przedszkolnego dla przedszkoli, oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych oraz innych form wychowania przedszkolnego*, http://bip.men.gov.pl/men_bip/akty_prawne/rozporzadzenie_20081223_zal_1.pdf [dostęp: 15.09.2012].
- Załącznik nr 2 – Podstawa programowa kształcenia ogólnego dla szkół podstawowych*, http://bip.men.gov.pl/men_bip/akty_prawne/rozporzadzenie_20081223_zal_2.pdf [dostęp: 15.09.2012].